

Sárospataki

Iskusági Közlöny

Főszerkesztő :

Szőke István

Társzerkesztők :

Kiss Géza és Sőreghy János

Felolós szerkesztő :

Gaál István

Tartalom : Gaál István : Március 15.
— Kerekes György : Ráskay Lea legendája (vers). — Dr. Végh János főgimn. tanár : Az aesthetikai kultúráról. — Gaál István : Dr. Tüdös István. — Flamma : Levél (vers). — B. D. : A Mester. — Gesztelyi Nagy László : A nő társadalmi és jogi helyzete. — Györék József : Kezdődő szerelem (vers). — Osváth József : Éjféli karcolatok. — —l. —n. : Jegyzetek. — Kobzos : Én kriptában élek (vers). — —s. a. : Farsang. — Irodalom. — Egyleti élet. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Megjelenik
havonta egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal :
Sárospatak. Kollégium.

Előfizetés
egész évre 4 kor.

Sárospatak legrégibb és legnagyobb férfiszabó divatüzlete (Városháza épületében)

Weinberger Sámuel férfiszabó.

Felhivom a m. t. ifjúság b. figyelmét, hogy a közeledő tavaszi idényre legelőgásabb és legjutányosabb áru, elsőrendű tavaszi ruhákat készítek.

Kényelmes fizetés!!

Tekintettel az előrehaladott téli időre, nagy raktáromon levő férfi, fiúöltönyök és téli kabátok leszállított árban kaphatók!

Kundráth János

sárospataki cipésmester (Patika-köz) készíti a legelegánsabb és legtartósabb uri és női cipőket. Legfinomabb kivitel. Olcsó ár. Minden részről a legteljesebb elismerés. Az ifjúság számára különösen nagy árkedvezmény!

Diákok cipésze!

Miglécz János

(Kapitány-ház.)

Prima munka, olcsó ár! Diákoknak részletfizetésre is!

Miért

kap annyi megbizást a kassai Haltenberger-féle ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógár?

Mert

a cég teljesen megbízható, a munkája gyors és kifogástalan és az árai jutányosak. Képviselet Sárospatakon az ifj. DANGZIGER JÓZSEF cég

Igen tisztelt Uraim!

Szives figyelmöket arra hívom fel, hogy

áru- házamban

mindennemű uridivat cikkeknek árait mélyen leszállítottam, ennél fogva kérem szives bevásárlásaiknak minél előbb való eszközzésére. Magamat szives pártfogásukba ajánlva, vagyok kitűnő tisztelettel

Deutsch Hermann

Nagy alkalmi vásár!?

Sárospataki

Isjusági Közlöny

XXX. évfolyam. Március hó. 1914.

XXX. évfolyam.

Március hó.

1914.

MÁRCIUS 15.

A márciusi évforduló nagy ünnepe, a magyar szabadság újjászületésének szent karácsonya tehát ismét eljött.

Dobogó szívvel ülünk ünnepet, egy viharban, küzdelemben és csapásban oly sokat részesült nemzet: a magyar nemzet örömnepét.

Lelkünk visszaszáll a múltba s feltáru előttünk Klió könyve e nagy idők történetére s a nyitott könyvből egy hősökben gazdag, tettekben csodálatos, eszmékben magasztos kornak lángbetűkkel irt története sugárzik felénk.

Sok-sok esztendőnek gyötrő szolgasága, gyászos rabigája után megdobbant a szíve egy egész nemzetnek; megfeszítette az összekötött kezet s szétszakítá az átkos láncokat. — A szabadság eszméjét, az egyenlőség diadalát, a testvériség szent szeretetét, — amit azelőtt küzdő népünk véres harcok lángjai alatt elérni nem volt képes, meghozta azt most egy lázas, magasztos pillanat. — Igen. Meghozta azt a március tizenötödike!

A csodás hajnalon, a szent tűzben megifjodott a nemzet, föléje suhant a népszabadság s a lélek ébredés Apoteozise; zsi bong a nép s lázas örömmel zúg ifjú és agg-

úr és szolga, amint szívökre hat az ihletés, szövetség-kötés a népek Istenével. A tiltott érzések s gondolatok utat törnek, a nagyratörő vágyak s eszmék bilincseikből felszabadulnak és a megtisztulás vérzivatarában kigyúlt arccal, büszke önérzettel esküsznek egy viharmadárral, a láng-lelkű költővel, hogy rabok tovább nem lesznek.

Március tizenötödiki ifjak legyetek áldottak!

A lelkesülés szent extázisában megedződött a szívök, a lelkök, az akaratuk; a magasztos szavakat még magasztosabb tettek követték, a hazaszeretet hőökké, vértanukká avatta őket.

„Aztán jöttek rettentő szép idők,
Kigyúlt az ország mind a négy szögén!”

És mennek tovább a márciusi ifjak! — Veszélyben a haza? — A nagy hadvezérnek nincsen regimentje?

„Hazádnak rendületlenül
Légy híve, óh magyar!”

Mint egy ember, ezer torok kiáltotta: „Megadjuk, megadjuk!” És özönlének a zászló alá! A férj otthagyja feleségét, a fiú édes anyját, a vőlegény menyasszonyát, a diák az iskolát, hiszen:

„A haza minden előtt”

És vonúlnak tovább a márciusi ifjak. — Vészben és viharban oroszláni hősiességgel küzdenek, a kidőltek helyét újak foglalják el; harcolnak utolsó csepp vérig s a halál hörgésben is:

„Csak előre édes fiam!”

Legyetek áldottak márciusi ifjak!

* * *

Klió könyve hirtelen más lapra fordult. — A mai kor márciusi ifjuságát tükrözi vissza és mintha annak a lapnak gyászkerete lenne.

Itt egy sereg halovány, elasszott arc merül fel s néz álmatag, révedező tekintettel; testében, lelkében a tespedés sorvasztó mérgével. — Amott cinkosok, érdektársak, klikkek vásári lármája harsog hazug magasztalással, ámitó jelszavakkal. — Az érdem hallgatva tűr, az igazság halálos ágya körül hitvány önérdékek szolgálatában a vak esz-közzé aljasított tömeg árulás bélyegét süti a legszentebb eszmékre.

Mintha porba hullana a zászló, amit szilárd hittell, lángoló lelkesedéssel felemeltek s dicsőségben, eredményekben gazdag munka után, a győzelem babérkoszorójával adtak az utókornak azok a lánglelkű hősök.

Hát vége volna mindennek s megkondúlt volna a lélekharang?! — Nem!

„Az nem lehet, hogy annyi szív
Hiába onta vért,
S keservben annyi hű kebel
Szakad meg a honért.“

Hazám ifjúsága te ébredj fel a tespedésből, a gonosz álomból; tépd ki a lelkekből a nemtelen indulatokat! — Az emlékezés nagy ünnepén acélozza meg lelkedet a márciusi ifjak egy nemzet életét megmentő lelkesedése; te ragadd kezedbe a már-már porba eső zászlót s a szabadság, egyenlőség és testvériség nagy eszméjével, a haza szeretetét szent indulatával rázd le lelkeodről a testiség szennyét! — Bontsd ki szárnyaidat s égő honszerelemben tisztuljon meg lelked! — A múltak csodás világánál hazád szeretete repüljön az égig s Isten lelkétől ihletett lelkeiddel tegyél szent fogadást, hogy a világszabadság templomában a te hazád legyen a legszebb oltár.

Hazám ifjúsága maradj hűséges március tizenötödike s a márciusi ifjak magasztos szelleméhez!!

Gaál István.

Ráskay Lea ciklus.

I.

RÁSKAY LEA LEGENDÁJA.

Fagyos-parázsos szűz-fehér télen
Lassan hullanak lomha hópihék . . .
Az ódon klastrom kápolnájában
Dömés apácák hallgatnak misét.

Kápolna mellett kis oldal szobán
Szürkén dereng a téli alkonyat
Piciny hópelyhek halkan csókdossák
A némán néző nagy ablakokat.

Az asztal mellett nagy karosszékek,
S rajta liljommal vert-arany váza.
A falon nagy kép a kis Jézussal,
Amint Margitot felglóriázza.

Az asztal mellől . . . előtte nagy könyv,
Kezében toll van . . . nézi a képet
Halvány apáca s szeme szomorkás
Könnyekkel teli, delejes fényt vet.

„Oh bár kilépnél a merev képből
Szűz, Szent Margitom s törölnéd könnyem
S megáldanál, hogy te hozzád méltó
Legyen a rólad íródó könyvem . . .“

S alúl az íves kápolna ajtón
Fehér ruhában sugár özönben
Megjelent a szent s szólott csöndesen :
„Te hívtál s ime hozzád eljöttem

És megáldalak . . . !“

A kápolnában

Felzúgott búsan a „culpa mea“ . . .
Szent Margit áldón emelte karját
S halk imát morzsolt Ráskay Lea.

Kerekes György.

AZ AESTHETIKAI KULTURÁRÓL.

— Irta: Dr. Végh János főgimn. tanár. —

Általánosan ismeretes, hogy mi a természettudományok, a technika hatalmas fellendülésének és az életerős szociális törekvések korszakában élünk. E törekvések rányomják bélyegöket egész szellemi életünkre, átalakítják társadalmi berendezkedéseinket. Egy új világnézetet teremtenek, a mely erősen hajlik a réalismus felé. E világnézet nyomát megtaláljuk az irodalomban, a művészetekben, a tudományban, szociális törekvéseinkben. Hatalmas alkotásoknak a teremtője.

E világnézet azonban — talán éppen erős realitása miatt — eddig egy olyan szempontot nem vett figyelembe, a mely, ha alkotásaíának becsét nem is kisebbíti, mégis hiányossá teszi azokat. Ez az aesthetikai szempont.

Minden tudománynak legvégső célja a többi tudományok által elért eredményekkel harmonikusan egy új, magasabb kulturát teremteni. Az aesthetikának is az a legfőbb célja, hogy életünk minden nyilvánulását áthassa a maga akármilyen úton (speculativ, kísérleti stb.) nyert eredményeivel. Szóval, hogy kiépitse azt a formát, a melyben egész életünknek megnyilatkoznia kell. Ezen a fokon lesz minden tudomány formai, társadalmi tudomány. — Itt az aesthetika is. Ezen a fokon lehet beszélni tulajdonképpen aesthetikai kulturáról.

Még nagyon távol vagyunk attól, hogy minden életnyilvánulásunkat az aesth. törvényei szerint rendeznénk be. De mindig élt és él az emberben az ez után való szükségérzet, a mint Schopenhauer mondja: *das metaphysische Bedürfniss*. — A tudósok a játékosztönt, a mely minden művészi alkotásnak az alapja, a legelső ösztönnek tartják, a mely előbb nyilatkozik meg az önfentartás ösztönénél is. Megnyilatkozásával még a legprimitivabb népeknél is találkozunk. Vagy nem művészet-e, mikor a praehistoria barlanglakója rávési a magakészitette csontfegyverére disznek a nagyfejű lónak vagy a rénszarvas körvonalait, a mely abban az időben Európa háziállata volt. Vagy nem művészet-e, mikor a néger asszony szövészközben új mintát fedez fel, vagy a gyermek első rajzai. Vagy nem törekszünk-e mi is testünknek, mozdulatainknak szépsége, szép

lakás, butorok, eszközök után, avagy társadalmi érintkezéseinknek szép formái után. A művészet definícióját ugyanis nem szabad a mai nap használt szűk körre vonatkoztatni, mert a művészet általában az embernek az a tehetsége, a melylyel érzéseit, hangulatait, gondolatait érzéki és aesthetikailag ható formákba öltözteti.

Távol vagyunk még attól, hogy az aesth. kultúra lelkes apostolának Ruskinnaek (Röszkin) gyönyörű társadalmá megvalósuljon és soha el nem érhető távolságban vagyunk azoktól a fantasztáktól, a kik a vallást akarják a művészetekkel pótolni azt mondva, hogy az emberiség vallásos szükségérzetét a művészetek, különösen a zene sokkal inkább tudják kielégíteni, mint a vallásos tanítások. Hogy egy Beethoven symphonia, nagyobb hatást tesz az ember lelkületére, mint sok predikáció, az bizonyos, de vannak a vallásnak olyan értékei, a melyek semmivel sem pótolhatók, hogy csak egy példát említsek, a túlnanba való hit, a mely minden vallásnak sem a művészet sem semmi által nem pótolható erőssége.

Bár bizonyos, hogy a művészeteknek hatása van ösztöneink átalakulására és finomodására, mégis az aesthetika és ethika nem lehetnek identikus tudományok.

Nézzük csak hogyan is állunk hát az aesth. kultúra mai állásával. Akárhova nézünk az izléstelenség tűnik szemünkbe. Általános stílnélküliség, keresés, tévelygés és kísérletezés mindenütt. Mennyivel egységesebb volt ez a kultúra a görögök, a renaissance, a barok, rokoko idejében, mikor úgy szellemi, mint társadalmi életet áthatott a kor szelleme. Ez a szellem vezette a társalgást, az egymással való érintkezést; külső és belső élet gyönyörű harmoniában állott. Milyen szomorú ehhez képest a mi századunk képe. Seholy semmi egység, semmi szellem; csak örökös próbálgatás. Az új világnézet még nem képes megteremteni a maga stílusát — talán éppen az említett aesth. szempont negligálása miatt. Előszedik tehát a múlt idők készletét s azt próbálgatják összeházasítani az új szellemmel. Hogy micsoda korcsszülöttek az ivadékaik ennek a non sens házasságnak ime egy pár példa. Aki a festészetet ismeri, tessék lelki gyönyörűséget szerezni a praerafaelisták képein, a ki szobron akarja megtekinteni e csodaszörnyet, az megtalálja Leipzig egyik terén. Valamelyik király magas vékony

oszlopon fogában, valóban római imperátori helyzetben s a fején a rokokó hajporos parokájával. Vagy azt tessék megnézni, a mit épületeinkkel elkövetnek.

Et j' accuse: és itt vádoló. Vádoló egy világnézetet, a mely a maga realizmusával egyoldalúságba süllyed. Vádoló önzéssel, haszonleséssel. Vádoló, hogy minden értéket csak a hasznosban lát. Mi lehet ezzel szemben a kötelességünk? Az, hogy a dolgok szépségét azoknak hasznosságával egy fokra helyezzük.

Nézzük most már, hogy hol kell keresnünk az aesth. kultúra alapját. Kant azt mondja az ítélőképesség kritikájában, hogy megtudjuk azt, mi kívántatik ahhoz, hogy valamit szépnek tartsunk, az izlés ítéleteit kell analizálnunk, mert az izlési ítéletekben van a szép megítélésének képessége.

S hogyan állunk az izléssel? Hányszor hallunk elvi eltéréseket ezzel indokolni: „hiszen ez izlés dolga.“ S van egy ominozus közszájon járó idézetünk: „De gustibus non est disputandum“. Ez a mondás teljes anarchiát teremtett az izlés birodalmában. Mert míg az egyfelől az izlés teljesen szubjektív karakterét fejezi ki, tehát teljes szabadságot enged az izlés dolgában, addig ellenkező véleményre egyenesen kimondják, hogy nincsen izlése. Nem is azt mondják, hogy más az izlése, hanem a legszarnokibb módon, hogy *nincs izlése*. Hát nem ellentmondás ez azzal az ominozus citátummal. A hol minden ítélet érvényesülhet, ott egyiknek sincs érvénye.

Mi segít ki bennünket ebből az összeviasszaságból? Miért van az, hogy talán sohasem uralkodott olyan izléstelenség mint éppen manapság. Azért, mert hiányzik egy séges aesthetikai világnézetünknek szilárd alapja. Mint egy kormány nélküli hajó, úgy dobog a legtöbb ember izlése ide-oda. Hiányzik az iránytű, a mely mindig a művészi irányba mutatson.

Itt látjuk az aesth. kultúra feladatát. Ez a kultúra akar rendet teremteni az izlés birodalmában. S célja: *a művészi, aesthetikai érzést kultur érzéssé nevelni*, még pedig úgy, hogy minden ember részese legyen ennek a nevelésnek, mert aesth. kulturáról csak akkor lehet szó, ha a szép formák iránti fogékonyság általános lett. Így tehát úgy az egyesnek, mint a társadalomnak aesth. neve-

lése az előfeltétele ennek a kulturának. Hogy a fogékony-ság és megértés milyen általános, elég a nép által készített tárgyak nagy részének izléstelenségére rámutatni, különösen a festészet, a sokszorosító művészet és a zene terén találunk ijesztő példákat. És ott vannak a ponyvairodalom borzalmas, durva érzékiséget keltő termékei, a melyek a nép között a legelterjedtebbek.

A nevelésnek az iskolában kell megkezdődnie. A régi iskolákban ez a szempont nem jött tekintetbe. Manapság azonban mindinkább kezdik megbecsülni e szempont nevelő hatását. Nem feladatom az ebbeli törekvéseket ismer-tetni, minden lépten nyomon rájuk találunk újságcikkekben, röpiratokban és paedagógiai könyvekben. Csak utalok a hamburgi tanítóegyesület áldásos működésére és Lichtwark-nak, a hamburgi képtár igazgatójának előadásaira, a melyek könyvalakban is megjelentek.

Az iskolából azonban az ifjú hamar kikerül a élet létért való küzdelmébe. Nem ér rá „luxussal“, a művésze tekkal foglalkozni. Talán a fejlettebb kultúra érzék azt a téves hitet is ki fogja végre szorítani, hogy a művészet luxus és hogy a muzsák valami merev arisztokratikus lények lennének.

Igen változatosak az eszközök, a melyekkel a nép aesth. nevelésére hatni akarnak és nem is mindig a leg-helyesebbek. Igen sokat várnak a magasabb művészetek népszerősítésétől pld. a klasszikus festőknek olcsó és jó reprodukciójától és hangversenyektől. Mindenesetre ezek is hozzájárulnak a szép érzék felköltéséhez, de ahelyett, hogy mi csak kész művészi alkotásokat vigyünk a nép szeme és füle elé, annál sokkal fontosabb a művészetek egy-egy ágának a maga gyakorlata által való megértése. Ezzel próbálkoznak azok, a kik a művészi dilettantizmus elterjesztését tűzik ki feladatokul.

(Folyt. köv.)

Dr. TÜDŐS ISTVÁN.

Az ünneplők sorában sietünk mi is tisztességet tenni s körülölelő szeretettel, szívünk teljességével üdvözlünk Téged új főpásztorunk: Dr. Tüdös István.

A hullámverések lecsendesültek s küzdelemben megacélozódott lelked; tetteiben, dicsőségben glóriázott egyéniséged eljutott arra a legmagasabb helyre, a mely keveseknek jut osztályrészül.

Szellemed, erőd, munkád drága jutalma gyanánt, felszállhattál hát arra a kiemelkedő, messze fénylő szirtre, hogy annak ragyogása még szebb, még éltetőbb s diadalmasabb legyen s megértő szeretetben ölelkezzen össze a Te nagyságoddal s ragyogásoddal.

Csodálatos gyorsasággal felfelé futó pályádon, békében és harcban, megértésben és kereszttüzekben mindig úgy állottál, mint egy lánglelkű próféta, egyik kezében az igazság pallosával, másik kezében a bibliával.

A sárospataki főiskola soha nem változó, tiszta és romolhatatlan szellemében bontogatta sas lelked egy negyed századdal ezelőtt szárnyait; lettél ifjuság vezére, aztán tanítványból tanár, — lelked kincses házát bőven osztogattad s elődeink mondják, — a protestáns jellem bélyegét nyomtad tanítványaid lelkére. — S egyszer csak más mezőkre szálltál, nem számkivetésbe, de gyönyörűséges életútra; a tanári kathedrát templomi szószék váltotta fel. Bámulva ismerték meg nagy erődöt és paizsra emeltek, ott is vezér lettél. — És dolgoztál tovább az anyaszentegyházért, alkotó cselekedetekkel buzdítva, vállvetett munkára; — csodáltak s eljegyeztek a legnagyobb méltóságra.

És most beteljesült, — eljött esküvésed napja. — Legnagyobb lettél hát a nagyok között!

Visszük mi is hozzád a legszebb virágokból font koszorút, szeretetünk koszorúját s csillogó szavak nélkül, de ifjúi szívünk érted dobogó szeretetével hajtjuk meg zászlónkat glóriával övezett alakod előtt.

Légy áldott új főpásztorunk, légy áldott új főgondnokunk, legyen a Te terhed könnyű s legyen a Te igád gyönyörűség.

Halld meg a sárospataki ifjúság szíve dobogását s visszajáró lelked most már maradjon velünk örökre, ölelkezzen össze nagy szeretetünkkel.

Ne feledkezzél meg a mi édes anyánkról, az Alma Máterről, a szegények iskolájáról, hogy annak hét félszázados dicsőséges múltja ragyogjon még szebben, még dicsőségesebben a mi örömünkre, akit oly nagyon szeretünk.

Új főpásztorunk, Dr. Tüdös István, áldjon meg az Isten s éltesen sokáig!!

Gaal István.

LEVÉL.

Búcsuzom tőled édes anyám
 Holnap már halott lesz a lányod ;
 Visszatértét a kis szobába,
 Ezután már hiába várod —
 Talán a sorsom volt kegyetlen,
 Azért kellett ennek így lenni ;
 Vagy igaz az : hogy az ilyen lány
 A sorsát mindig megérdemli ?

De nem, ugye hogy te nem vádolsz,
 Hogy otthagytalak akkor — régen ;
 Mikor az üdvösséget láttam
 Valakinek a kék szemében . . .
 Mikor, mint ártatlan kislány
 A délibáb után futottam . . .
 Ha tudnád anyám, hogy azóta,
 Hány szúró tövisbe botlottam ! ? . . .

Ha tudnád : hányszor hullt a könnyem
 Mig vígan kacagott az ajkam —
 Hogy ezt a sok hitvány ringy-rongyot
 Selymet, aranyat, hogy megúntam ;
 Éget, kínoz, a fizetett csók,
 Festék nélkül sápadt az arcom,
 Milyen szomorú az életem :
 Anyám ! én azt el sem mondhatom.

És visszatérnem már nem lehet —
 Te tiszta, szent, te jó vagy anyám ;
 Én az ajkam meleg csókjával
 A te ajkadat bemocskolnám —
 Szánakoznál, sirnál is tudom,
 Hogyha egyszer így viszontlátnál.
 Búcsuzom anyám ! s arra kérlek :
 Hogy mindent, mindent megbocsássál . . .

A MESTER.

I.

Prolog.

A Mester kiment az utcára. Nagy fehérség fektűt a házak tetején és hideg szél söpörte a kövezetet. Ilyenkor nem szívesen jár kinn az ember. A kandalló meleg tűzénél finomabb álmok szövődnek. S a Mester mégis kiment az utcára, mert neki nem volt kandallója. A melegség, ami a szívekből árad, az hiányzott neki. Megsimogatta homlokát és belebámult a karácsonyi éjszakába. A villanylámpák egykedvűen sorakoztak egymásután és az ablakokon apró fantomok táncoltak ki, mosolyogva, nevetve. Sokáig elnézte, amint karikába táncoltak az utca felett s aztán felszállottak, hogy a csillagok apró mécsei körül keringjenek. És a Mester szomorúsága is ott keringett velük.

Hangtalanul méregette az utcákat egymásután s amint gondolkozott saját magáról, szembe jött rá egy kis gyerek és ő megkérdezte a gyermeket.

— Mondd meg nekem, kis fiam, kinek nézel te engem ?

— Te vagy az árnyék, melyben az angyalok a földre szállanak és megzörgetik az ablakokat — mondta a gyerek.

— Valóban én vagyok az árnyék — gondolta a Mester.

Szembe jött vele egy ifjú is, magas, mint a jegenyék a nap-sugarban s megkérdezte azt is a Mester.

— Mond csak, ifjú, kinek tartasz te engemet ?

— Te vagy a fény, melyben az emberek ég felé szállanak és megzörgetik az ég kapuját.

— Valóban. Én vagyok a fény — gondolta a Mester.

Ismét tovább ment s látott közeledni egy leányt, karcsút, mint a nádszál a tavak mellett és azt is megszólította.

— Vajjon mit gondolsz, leány, ki vagyok én ?

— Te vagy a sötétség, melyben világok formálódnak és amelyből a hajnal születik — mondotta a leány.

— Valóban. Én vagyok a sötétség — gondolta a Mester és tovább ment s észrevett egy papot, aki a templom előtt a havas kövön térdelt és a kereszt alatt imádkozott. Megérintette gyöngén a vállát s szomorúan mosolygott rá.

— Miért imádkozol ?

— Keresem a világosságot és világosságban az életet. Megaka-

rom látni Istent színről színre, hogy lábainak zsámolyánál ülhessek — szólt a pap.

— Minek keresed azt, ami nincs. Nem látjátok magatokat, ez a ti végzetetek: keresni a mást és elveszteni az ént. Láss engem és én megmondom, ki vagy, mivé kell lenned. Mit gondolsz, ki beszél most hozzád?

— Te vagy a tagadás nyomorult szelleme, melyből az éjszaka születik és akiben meghal a fény — mondta a pap.

— Bizonyyal — mondta a Mester — én vagyok a tagadás és bennem hal meg a fény, az élet legszentebb sugara. Bennem végződik el a nappal és kezdődik az éj. Mert én fölötte állok napnak és éjszakának, a délnek és éjfélnak, a keletnek és nyugatnak. Én vagyok a sötétség, melyből nap kél elő és gyöngyöt pergetek a kunyhók szalmafedelére. Én vagyok az élet és igazság, örökké tartó körforgásban a föld körül. Az én szavam beszél a föld történetében és kiszól az üstökösök paraboláiból. Az én arcom látod mosolyogni végtelen idők és terek távolában és a tükrödben szobád falán. Az én testem repül a kék levegőn át és hajózik tengermorajlásban. — Mert én vagyok az Ige, az Eszme és aki énbennem hiszen, ha meghal is, él az.

A pap bedugta fülét és kiáltotta a templomból jövőknek:

— Imhol az Antikrisztus! Jaj az embereknek!

A sokaság pedig térdre roskadt a Máriakép előtt és megrémült.

B. D.

Egyszer lányok és fiuk sétáltak az iskolakertben. A fákról esőzve peregtek a virágszirmok. A fiuk azt mondták: leányhűség.

S a lányok nem tiltakoztak ellene.

Egy tarka pillangó szállt feléjük mámorosan repdesve virágról-virágra. A lányok azt mondták: férfiszerelem.

És a fiuk nem mondták, hogy nem az.

A NŐ TÁRSADALMI ÉS JOGI HELYZETE.

Irta: *Gesztelyi Nagy László.*

(Folytatás.)

A franciáknak a modern eszmék hatása alatt létrejött eme törvénykönyve lassu és hosszú fejlődés eredménye; a benne foglaltakhoz hasonló intézkedések azonban — sajnos — még ma sem általánosak mindenfelé. Északon és délen még ma is jelentékeny megszorítások észlelhetők a női jogok terén. Különben a nő jogainak kiterjesztése és az a törekvés, hogy a férfiakéval egyenlővé tétessék általában a civilizáltabb államok munkája. S e munka bámulatos eredményt teremtett a mai állapothoz képest, A francia codex széleskörű jogokkal ruházta fel a nőt a családban és jogokat biztosít neki a társadalomban és általában az élet minden helyzetében. I. p. „megjelenhet a törvényszék előtt, úgy is mint tanu, úgy is mint fél és szükség esetén önmaga adhatja elő ügyét; kereskedhetik, sőt tarthat bankházat is“. A jogok összes mezején nagy teret biztosít a nő számára és igyekszik felemelni az őt megillető helyre.

Sok régi törvény azzal az indokolással tagadta meg a nőtől a jogokat, hogy a nő saját érdekében történik jogi korlátozott cselekvőképességének a fenntartása, mivel a nő apasztalatlansága és gyengesége miatt áldozatul eshetnék a leleményesebb férfiak cselszövésének. Továbbá a népek, illetőleg azok törvényalkotói „ösztonszerűen érezték, hogy ai nő kilépve a házi tűzhely békés árnyékából, elvesztené a vonzóerő egy részét, melyet gyakorol s a tiszteletet, melynek tárgya.“ Azonban ezek a kifogások ma már nem jöhetnek számba a nő társadalmi és jogi helyzetének megítélésénél és a modern jogszabályozások ezektől eltekintve, kizárólag a méltányosság és jogosság álláspontjára helyezkednek, mikor a nő helyzetének a férfiakéval való egyenlősítését sürgetik. A legújabb kor törvényei nagy részben — főleg a civilizált államokban — már ennek a szellemnek hódolnak.

Az eddigiekben a nő társadalmi és jogi helyzetéről általában szólottunk, szándékosan hagyva figyelmen kívül a magyar viszonyokat; az alábbiakban a magyar viszonyokat fogjuk tárgyalni, illetőleg a magyar nő társadalmi és jogi helyzetével fogunk foglalkozni.

Magyarország története, a magyar állam kialakulása

és fejlődése — eltérőleg más államokétól — sajátos viszonyok közrejátszása folytán történt. Ezeréves alkotmányunk történeti alkotmány, jogaink történeti jogok, melyeket nem lehet olyan mértékkel mérni, mint más államokét (Angliát kivéve). Összes társadalmi és jogintézményeink önálló, speciális magyar fejlődés eredményei s így a nő jogi helyzete is más alakuláson ment keresztül, mint a többi államokban. A magyar népnek még Ázsiából hozott faji sajátosságai eltérő alakulatot adtak intézményei fejlődésének is. Egyébként, mikor a magyarok Európa földjére léptek, már túl voltak az emberi társadalom fokozati alakulásának első stádiumán. A nő a patriárchális állapot jelleméhez képest nem volt ugyan önálló s alá volt vetve atyjának s férjének, kit urának, de édes urának nevezett, ha azonban férjhez ment s anya lett, oly kegyelet és tiszteletben részesült, mint maga a férfi, a család feje, kinek felesége, felerésze, házastársa: házában társa volt.¹

Itt említjük meg, hogy a házasságból kifolyólag a férfi részéről a nőhöz intézett terminológiák közül a magyar a legszerencsésebb e szóval: Feleségem! A fele teher, fele öröm, fele gond e klasszikus fogalmát egy nyelv sem tudja úgy kifejezni, mint a magyar. A feleség az, ki megosztja a férjjel az élet gondjait, küzdelmeit, örömeit, boldogságát, letörli gondtól barázdás homlokáról a verejték cseppeket.

A vezérek korában írott törvények nem léteben a szokás jog biztosította a nők védett helyzetét; de e mellett nagy hatással volt reá az őس magyarok ama felfogása, hogy ők a nőben mindig a szelidséget és gyöngédséget tisztelték; mely körülmény kedvezőbb elbánásban részesíttette velök a női nemet.

A keresztényiség elterjedése után melynek emberies elvei a nők állapotát Európaszerte enyhítették s nemesítették — Magyarországon is kedvezőbbé, szebbé lett a nő helyzete és a két nem közötti viszony. Majd a magyar törvényalkotás megindulásával, annak minden javában s előnyében, gondos védelmében, a női hivatással összeférő minden jogban és szabadságban részesedett a nő. Ez időtől kezdve mind e mai napig a magyar törvényhozás a nőekkel szemben folytonosan olyan állást foglalt el, mely-

¹ Gide Pál: A nők joga II-ik. 345. l.

nél kedvezőbbet, s méltányosabbat a jogtörténelem összes lapjain hiába keresünk.²

Már Szent István és Szent László törvényeiben találunk intézkedést a nőnek úgy családjogi, mint magánjogi viszonyaira vonatkozólag. E törvények is a nő helyzete tekintetében az emelkedett szellem bélyegét viselik magukon.

A magyar társadalomban a nő mindig diszes és előkelő helyet foglal el. Történelmünk lapjain ragyogó betűkkel vannak felírva kiváló női alakjaink, kikben a legszebb női erények mellett olykor a hazafiság, sőt a harci láng is megvannak. Osztozott a magyar nő férje minden — egykor oly fontos — nemesi jogaiban, kiváltságaiban; s ott ült főnemes és nemes férje oldalán tisztelettel környezve, annak minden diszében és kitüntetésében osztozva, s részt vesz ma is, midőn a régi nemesség jelentősége nagy részben megszűnt; érdemes bármi tekintetben előkelő, s kitűnő férje címeiben, hivatalos állásának, rangjának méltóságában s kiváltságában osztozni.¹

A nő a magyar társadalomban — ha a körülmények úgy kívánták — a férfinak fentartott hatáskörben is derekasan megállotta a helyét. Az özvegy nő, mint erélyes családfő kormányozza háznépét s javait; sokszor nagy kiterjedésű birtokain — férje nem létében — maga vezeti a gazdaságot a legnagyobb körültekintéssel és eréllyel. Gondoljunk Toldi Lőrincnére, vagy Jókai „Köszivü ember fiaiban“ szereplő „nagy asszonyra“. Ilyenek nagy számmal voltak, vannak mindig a magyar társadalomban; sőt sokszor a fegyvert is megragadta egyik másik nő, ha a szeretett haza, az ostromlott vár, a férj s gyermekei iránti szent kötelesség ilyen — neméhez nem illő — erőfeszítést parancsolt. (Zrinyi Ilona Munkács várában, Rozgonyi Cecille, az egri nők).

Szépen ír Kossuth Lajos a magyar nők hivatásáról, midőn azt mondja: „Szép hivatása a nőnek megteremteni a családi boldogságot; de a magyar nőnek más hivatása is van: az, hogy őrangyala legyen a polgári bátorságban megfogyatkozó magyar hazában a hazafiui tettekre buzdító hazaszeretet meleg érzelmeinek.²

(Vége köv.)

² Gide. i. m. 351. l.

¹ Gide. i. m. 357. l.

² Kossuth Lajos: Irások t. k. 420. l.

Kezdődő szerelem.

I.

VÁROM A PÁROM.

Néha, mintha valaki jönne.
 Néha, mintha kopogtatnának
 A szívemen. Szemem lezárom,
 S a szent idegent várom, várom.

. . . Ma, tudom, megint nem lesz nyugtom,
 Éjszakás csöndben pihenésem :
 Valakire ma megint vártam,
 Valakit ma megint kívántam.

S nem jön. Tudom én jól, hogy nem jön.
 Kerül engemet minden mámor.
 — Majd holnap . . . holnap . . . szemem lezárom
 S elalszom a szent biztatáson.

II.

SZENT CSÓK-CSODÁK MARASZTALNAK.

Ne jöjj elé, ne idézz engem
 Jövő csodája,
 Esett szívek szomorú sorsa
 Engem bús bajjal záporozna.

Próféta, vagy szent: — szíve árán
 Lehet csak azzá.
 S én nem vágyom próféta rangra :
 Magam-tagadó diadalra.

Szerető szerelem jegyzett el
 Engem mátkául.
 — Próféta gőg, esett szív álma,
 Óh, ne hívj hát jövő csodája.

ÉJFÉLI KARCOLATOK.

Irta : *Osváth József.*

I.

— Odakintről sötéten néz be az éjszaka, csak a lámpa visszaverődő sugara fénylik ki belőle. A szobámra réfeküdt a csend. A lámpát lehúzó, hogy csak egy kicsit világítson s míg hátra dülök a széken — lehunyom a szemem.

. . . Hallom a csönd zszibongását; mintha hömpölyögne, hullámozna, úszna körültem valami. Lány puhaság vesz körül. Valami szokatlan melegség lopta magát a lelkembe, valami csendes, megnyugtató érzés. Árnyékalakok lengenek körültem, hallom a suhogásukat, a zsongó, suhogó közelségüket. — Talán a kályhából kiszűrődő fény-villanások, talán a szilánk ropogása. — És amint lobban a láng, pattog a szikra, — mintha mesebeli tündérek dalolnának körültem soha nem hallott melódiákat. És úgy érzem, mintha Maga tenné kezét a kezemre, megsimogatná lázas homlokom habfinom kezével, mint valamikor rég — talán soha. És úgy hallom, miutha Maga suttogna a fülembe bűbajos, édes hangokat, mint majd valamikor egyszer — talán soha.

. . . Lehunyom a szemem, hogy lássam. És látom Magát a távolból, látom a messziségből, az éjszaka sűrű ködén át. A távolból, a messzeségből, de amit nem mérföldekkel, mert azt a Maga lelke huzza közénk — a megnemértés.

— Valamikor rég . . . Forró volt a levegő, lány accordok úsztak a teremben. Ott állottam Maga mellett, keze a kezemben volt. Körültünk suhogva suhantak kacagó párok, Maga egy színevesztett fehér krizantint adott nekem. És oly boldog voltam . . . Hagyjuk . . . Most már fáj.

— És azóta? . . . Sok megmagyarázhatatlan történik az emberi életben. Mennyit szenvedünk kacagnivaló dolgokért. Hogy megyünk el egymás mellett közömbös arccal, ismeretlenül, — pedig a lelkünk híz, vonz, de a büszkeségünk nem enged. Miért? Tudjuk, de nem akarjuk.

II.

— Az óra halk kongással veri az időt az éjszakába. Odakint felszív a szél, kopogva veri össze a faágakat. Mintha emberek járnának az utcán.

— Most? Hiszen már mindenki alszik, puha párnákon álmodznak az emberek, — talán csak én virasztok egyedül a lámpa mellett. Az óra kong s aztán elhallgat. Éj-fél. Az első, a legédesebb álmok ideje. És álmodnak az emberek mind, — talán az is, aki letagadná, ha úgy volna is. És én ébren ülök az asztal mellett . . .

— Most megint meglátogatott.

Halkan nyílt az ajtó és úgy suhant be rajta, mint egy Maga után küldött gondolatom az éjszakába. Valami csodás, lány melegséget, selymes suhogást hozott magával, csillagos nyári esték székfű illatát; — csak az arca halvány, csak a lépte ringóbb, mint egy hazajáró, mint egy visszajáró léleké. Ide húzza a széket mellém és a Maga szeme vezeti a tollam a papíron . . . És látja édesem, hogy szeretném most átkarolni a derekát, egy csókkal, egy mindent mondó csókkal beszélni ki a lelkemet, de Maga előtt gyáva vagyok, Maga előtt elveszítem az akaratomat. Nézem, nézem öntudatlan, mint egy rabszolga az urát, mint egy pogány az istennője szobrát, — mint egy szent látomást. Gyöngéd, puha kézzel fogja meg a kezem. Ránézek, a szemébe. Ugye megértett? Legalább most. Legalább egy pillanatra . . . És a kérdésem felelet nélkül marad, mert a visszajáró lelkek nem beszélnek, mert a mi szánk csukva van, mert a mi életünk hallgatás . . . örök, nagy hallgatás . . .

— Az óra üt, de már csak egyet és most foszlik az álom. Maga eltűnt, de itt hagyott valamit, ami újra fáj, gyötör és kínoz, a mit nem tudok enyhíteni, csillapítani, ami tépi a lelkemet, — mint egy fékezetlen vad vihar . . .

Odakint felszív a szél, görcsös kézzel rázza meg az ablak tábláit, szikrázva vágja bele a havat, kinos nyöszörgő hangon söpri a havas kövéfagyott földet. És én itt bent a lobogó kályha mellett irigylem azt a földet, amit ha meggyötör, megkínoz is a szél, a fagy, — de legalább betakarja, elfödi sima, ragyogó, puha hólepelrel.

JEGYZETEK.

Városunk iparáról s kereskedelméről szükséges nekünk is szólani egy pár szót, amennyiben ígéretet is tettünk, hogy tőlünk telhetőleg pártolni fogjuk azt még írásainkban is. — Különösen azokról legyen itt szó, kik szivesek voltak a „kéz kezet mos“ elvénél fogva, lapunknál állandó hirdetést tenni közé. — Érdekünk nekünk is, ifjúságnak s örömünkre szolgál, hogy az a város, ahol élünk, fejlődjék, gyarapodjék és ne csak azért tudjon a világ Sárospatakról, hogy egy hatalmas főiskolája van. — Mert bizony ezelőtt s most is, csak erről ismeretes Sárospatak, városatyáink is a magasabb fórumokon ezzel dicsekednek s ezzel érvelnek, ha valamire szükség van, ha valamit keresztül akarnak vinni. Ez mindenesetre szép dolog s csak főiskolánknak válik díszére, azonban, ha már annyit dicsekedünk vele, tenni is kellene már valamit érte. De ne bántsuk most ezt, mert erről nagyon sokat lehetne beszélni, majd inkább máskor. Nézzünk csak bele városunk egy érdekcsoportjába, ipari és kereskedelmi világába.

Ha kimegyünk az állomásra vonat indulás előtt, mindig egy nagy csoport ember megy Ujhelybe vásárolni. Ha megkérdez az ember valakit, hogy miért megy Ujhelybe vásárolni? Hiszen azokat a dolgokat Patakon is meglehet szerezni, ami kevesebb fáradságba és időtöltésbe kerül? Azt a feleletet kapja az ember, hogy inkább többet fárad s több időt tölt, mert Ujhelyben jobb dolgot, kevesebb pénzért tud beszerezni. És ez valóban igaz, már csak azért is, mert ha nem úgy lenne, akkor nem menne senki más városba a szükségletét beszerezni.

Hát hol itt a hiba? Vagy városunk ipari és kereskedelmi életében, vagy a nagyközönségben. De lehet mind a kettőben s körülbelül az utóbbi az igaz. Városunk ipari és kereskedelmi világa nem fektet súlyt arra, hogy versenyképességét más városokkal egyenlővé, vagy legalább is hasonlóná tegye. Mert hiszen a sárospataki iparos és kereskedő is betudná azokat a cikkeket szerezni s olyan minőségben, mint ahogy másutt találjuk. S bizony, valljuk meg az igazat, sok mindent nem lehet Patakon kapni, különösen ruházati és divaticikkeket. De ha megkérdezzük a kereskedőt, hogy miért nem tartja üzletében ezt vagy amazt, az a válasz, minek, hiszen úgy sem veszi senki. Nem így van egószén, mert ha lenne, akkor nem volnánk kénytelenek mindenért Ujhelybe szaladni. De másrészt hibás városunk közönsége is, mert ha itt akarná beszerezni minden szükségletét, akkor

mintegy szoritaná az ipari és kereskedő világot arra, hogy a hiányzó szükségletet, a közönség izlésének megfelelőleg szerezzé be. Közös pártolással bizony lehetne nagy mértékben fokozni városunk üzleti életét. Hát én Istenem, ha megvalósulna az az ábránd, hogy lenne Patak vármegye, Sárospatak székhellyel, akkor is mas megye székvárosát pártolná városunk közönsége?

Ifjuságunk, tőle telhetőleg, pártolja városunk iparosait s kereskedőit, különösen pedig azokat, kik hivatalos organumának hirdetői, tehát anyagiilag támogatói. Nekünk nincs is időnk mindenért Ujhelybe szaladni s itt szerezzük be szükségleteinket, de ugyanekkor azzal a kéressel fordulunk ipari és kereskedő világhoz, ne csak azzal a tudattal elégítsen ki bennünket, hogy reá vagyunk szorulva, hanem igyekezzen igényeinket teljes mértékben kielégíteni. Rajtunk nem múlik a dolog s mi szívesen pártoljuk s mozdítjuk elő városunk üzleti forgalmát.

Hajdú Istvánt, a párbaj áldozatát nagy apparátussal temették el, de a művelt világ egy része megdöbben a tragikus eseten s az emberek kezdtek gondolkodni, hogy lehetne ezen segíteni? Hajdú Istvánon már nem segíthetnek, de valami nagy fordulóval meg lehetne menteni egy pár száz, leendő párbaj áldozatot. A párbaj ellenes szövetség összegyűlt s lázas izgalommal tiltakozott a vandalizmus ellen, sőt még fel is írt koronás királyunkhoz, hogy bölcs belátásával vessen véget az ilyen rettentő eseteknek. Tiltakozhat ellene, készíthet feliratot, azonban ezzel sohasem fogja a nagy társadalomból kiküszöbölni e középkori maradványt. Valami mást kellene itt esinálni s én kis eszemmel azt a tanácsot merem adni a tudós és tapasztalt párbaj ellenes szövetségnek, — anélkül, hogy hangos frázisokban tiltakoznék, vagy feliratot csinálna, — e szentelt vizek helyett, mélyebbre tekintene s szép eszméjével az iskolák falai közé hatolna be. Azt mozdítsa elő, hogy mar a gyermek lelkében gerjedjen utálat e barbárság ellen s az ifjuság lelkét nevelje s nyerje meg az eszmének, akkor pár évtized után a társadaiom maga veti ki magából s nem lesz szükséges a törvényhozó hatalom. De bizony ilyen körülmények között, amikor az ifjuság lelkébe nem nevelik bele s már a gymnazistának is van a matura után előjegyezve párbaja; az akadémiákon, egyetemeken meg teljes szabadsággal csinálhatják, — hiszen úgyszólván közfelfogás, hogy dicső dolog nem csak összevagdalni valakit, hanem még összevagdaltnak is lenni, mert ezzel az illető, ugynevezett társadalmi becsülete tisztára van mosva, — akkor

tiltakozhat ellene bármennyi párbaj ellenes szövetség; a társadalom szive megdobban ugyan egy-egy áldozat koporsója felett, de magából kivetközni nem fogja soha.

A teológus hangverseny keretébe legjobban beleillett a tangó-paródia, mit Dongó Gyárfás Gyula ügyeseu mutatott be. Szerettem volna, ha élesebben domborítja ki a tangó — szerintem — izléstelen csunyaságait. S aztán szeretném, ha sokkal többen lelkesednének a paródia látásáért, mint a tangó táncolásáért. Hja, hadunk s modernekek kell lennünk s engem fognak is ütni érte, hogy azt mertem mondani a tangóról, erről a nagyszerű világtáncról, hogy az izléstelen és csunya. Lehet, hogy tévedek, lehet, hogy két-három évtizeddel hátrább maradtam a mai modern világtól, — nem tehetek róla, — de sajnos, az én egyéni meggyőződéseim ez s merem remélni, hogy azért értenek velem egyet még mások is. Beszéltem egy tánc tanárral, aki átszellemült elragadtatással beszélt a tangó nagyszerűségéről, annak plasztikus mozdulatairól, aethetikus szépségéről s mikor én ellenvéleményen voltam s azt mondtam, hogy már akár milyen szép, nem tanulom meg soha s nem engedném taníttatni sem, — lemosolygott s azt válaszolta, — kérem, hiszen művelt ember nem nélkülözheti azt, hiszen rövid idő alatt intelligens társaságban nem élhet az, aki a tangót nem tudja! — Erre én mosolyogtam le, vettem észre, hogy az üzlet beszél belőle; de mikor ott hagytam, kezdtem gondolkodni a történetek felett. Lenne ennek bármilyen csekély alapja? Hát jó, ha az embernek intelligenciáját a tangó fogja eldönteni, nem leszek intelligens, de az aethétikai szépség leple alatt, a tangó megtanulására még sem vetemedem. És én merem hinni, hogy a társadalom erkölcsi izlése nem fogja engedni, hogy betokodjék körébe s a tánc terembe a tangó. Ugy legyen!

Egy ember levelet irt hozzánk. Nem ismerem, nem láttam soha, azt sem állithatom, hogy valamikor pataki diák volt, csak az Erdélyben járt fiúk mesélnek róla, hogy csodálatosan ragyogott a szeme, dobogott a szive, mikor a pataki diákokat látta s szerető lélekkel ölelte őket keblére. Lapunk indulásakor az előfizetésben elsőik közt jelentkezett, mert „nem csak akkor — mikor egy pár kellemes órát szereznek nekünk — szeretjük Önöket, hanem pártoljuk akkor is, midőn odahaza, iskolájukban tanúlva, tanítani akarnak bennünket.“ „A Közlönyt megkaptam, elolvastam, aztán átadtam hivatalnok társamnak, ki elolvasva, tovább

adja a többieknek. Nagyon szeretném, ha az előfizetési felhívás nem találna süket fülekre; megérdemli az egyesület, melynek olyan tagjai vannak, mint a sárospataki főiskola növendékei.“ — Mennyi nagy szeretet ezek között a sorok között! Erdélyben járt fiuk, ime itt van utatoknak a legszebb babérja! Ime, nem csak dicsőhymnuszokat váltottatok ki, hanem tetteket is! — Te minket szerető ember, légy üdvözölve ifjui szeretetünkkel; bár hatna a Te példád azokra a sokakra, akik csak akkor szeretnek bennünket, ha élvezetet nyújtunk, de süket fülekre találunk, ha kérünk. Elment pataki diákok tanuljatok tőle bennünket szeretni! *Pálffy József!* Áldja meg az Isten a Te nemes lelkedet, bennünket pártoló, bennünket szerető lelkes munkálkodásodért.

—l —n

Tele van az élet szépséggel, csak legyen egy Szépünk, akinek e fényénél meglássuk azokat,

* * *

Az a ceruzavonás, mely egy jó könyv minket érdeklő részét húzza alá — egyéniségünket körvonalozza.

ÉN KRIPTÁBAN ÉLEK.

Az én szobám halott-örző kripta,
 Úgy lakom, mint élő-holt remete,
 Kinek csak a múltak útja nyitva.

Fáradt szemem a tegnapot nézi
 — A jövőtől csak szemfedőt várok —
 Halottait lelkem felidézi.

Letünt leány mindenik halottam
 Eltemetve mirtuszos pompába
 Aranysírba, balzsamba rakottan.

S a holtjaim mind eleven holtak.
 Másnak élnek, másnak illatoznak
 De én nekik s ők nekem megholtak.

És ma megint új koporsót vertem
 Szakadt szívem legdrágább ércéből, —
 Ma száműzött tarolt Édenkertem.

Leszegzem a koporsó-fedelet
 Eltemetem utolsó szerelmem
 Isten veled! Liám, Isten veled!

— Nem! Nem halt meg. Itt jó feléledve,
 Száz bűnömet százszor megbocsátva
 — És a kriptám kivet az életbe.

FARSANG.

Theológus-bál.

A hittanhallgatók Egylete febr. 21-én tartotta segélyalapja javára hangversennyel egybekötött táncmulatságát. Hogy a koncert nívója magaslatán állott az elvitathatatlan, de sajnálattal kell megállapítanunk, hogy a vidéken oly jó bírnévnek örvendő „theológus-bál“-nak hiányzott a megszokott közönsége — amit kétségkívül az ügyesen reklámozott és ujdonságával is vonzó tanári bál hódított el tőle.

A *Főiskolai énekkar* Kacsóh Pongrác klasszikus darabját, „Mátyást királlyá választják“ adta elő pontos készütséggel *Bathó* János ismert, mesteri vezetésével. Bizony éreznünk kellett, hogy a királyválasztó tömeg pártoskodó harsogását — bármily erőteljes is a főiskolai énekkar — nem lehet 3 tucat embernek eredeti fenségében visszaadni, de amit adott a kórus, méltó hírnevéhez. *Dongó Gyárfás Gyula* megtévesztő nőimitáló ügyességgel mutatta be a tangó paródiát. *Dr. Kárpáthy László* zongorakiséréte nem csak a művészt, de a mesteri kíséret is elárulta. *Novák József* hegedűszólóját heves ujrázással hosszabbította meg a közönség. Ezután *Dr. Kárpáthy László* úr mutatkozott be egy rendkívül mulattató oldaláról, midőn karagató ötletességgel, fokozódó humorral, tökéletes hangutánzással szólaltatta meg zongoráján a vigadó kolozsvári külvárost. *Dongó Gyárfás Gyula*, az imént ragyogó tolett-es táncosnő, most a Vacak Julcsa komikusan egyszerű jelmezében jelent meg s természetes élethűséggel ellesett mozdulatokkal és beszédmóddal váltott ki új meg új kacajhullámokat a jókedvű publikumból. Utolsó szám Murai Károly: „*Virágfakadás*“ c. egyfelvonásosa volt, Őszintén szólva elpirultam, mikor ezt a címet olvastam a műsoron. Nagyon kedves, nagyon ügyes darab — de tavaly egészen egyszerű falusi műkedvelőktől láttam. Azoknál egészen stilszerű volt. Ők nem választhatnak Karinthy, Molnár, Gábor, szellemes jeleneteiből, de édes Istenem: mi modern, liberális, haladó ifjuság vagyunk. Nekünk igazán szabad volna már egyszer megérteni, hogy a pataki ifjuság arra is van hivatva, hogyha már műkedvelő előadásokat rendez, hogy a színházat keservesen nélkülöző pataki közönséget kárpótolja nélkülözéseieért. Ilyen darabokkal igazán kár fitogtatni, hogy mi mennyire szeretjük a régi irodalmat. —

Ezért a keserü kitörésért talán megbocsátanak, ha kijelentem, hogy még, ha akarnék, sem tudnék a szereplőkről rosszat írni. *Rácz Ilonka* még tőle is szokatlan bájjal állította elénk a Nelli ennivalóan kedves lényét; *Csonka Margitka* teljes otthonossággal, találóan alakította Márta zsémbes szerepét, de az volt a hibája, hogy túl enyhén volt maszkirozva s az ő rendkívül kedves arca minden kitörésénél eszünkbe juttat egy verset: Pirike édes, mikor haragos, Pirike édes, Pirike aranyos! — ezért a bűnéért pedig a legszigorubb kritikus sem haragudhat meg. *Molnár Elemér* mulattató, *Novák Dezső* hódító, *Novák József* kacagtató, *Kovács Dezső* (szobalány) tapsoltató volt.

A számok között *Kerekes György* konferált szokott közvetlenséggel, ötletességgel. Műsorának clou-ja a *Novák Dezsővel* adott helybeli duett volt. De az erdélyi-út közkedvelt *György diák*-jának ma nem egyszer kicsapott a hangjából a bucsuzó tógátus elfogódottsága és az Emőd Tamás panaszos legátus-dala s a Rákóczi kesergője a *Kerekes György* megindító istenhozzádja volt.

A családias, csárdásos hangulatu mulatságnak a kivilágosodott reggel szakította végét.

Tanári bál.

Febr. 28-án a főgimn. tanárikara és ifjusága a tanári özvegyek nyugdíjtökéje ás a gimnáziumi tanulók kirándulási alapjára magas színvonalu hangversennyel kapcsolt táncmulatságot rendezett.

A lapintézet hatalmas terme zsúfolásig megtelt előkelő helybeli és vidéki közönséggel, mi nem annyira az ily nemben első estély ujszerűsége, s a fent írt két alap életszükséget szolgáló nemes céljának köszönhető, mint annak a rendkívül szerencsés, kultur-hézagokat pótló ötletnek, mely a Király színház grammofonokból országszerte ismert művészt: *Asszonyi Lászlót* megnyerte a műsor számára.

Igazán nem tudunk eléggé gratulálni ehez a régóta kívánt ujitáshoz, hogy egy eleven fővárosi művész is szerepeljen műkedvelői deszkáinkon. Hja az sokba kerül! Persze az *Asszonyi* honoráriumma meghaladta a 150 koronát, de nem fizette-e vissza busásan az 1000 korona körüli bevételt. Ebből az adathól azt hisszük, tanulhatnak valamit a

jövő farsang bálrendezői. Igaz, hogy az Asszonyi számain kívül a műsor minden pontja teljesen méltó kerete volt az ő szereplésének.

A gimnáziumi vegyes-kar dalcsokra méltó kezdete volt az elsőrangú hangversenynek. Az orgonasípszerű kórust már kívántuk látni, hallani, oly hosszú hallgatás után és *Bathó* János precíz betanítása tökéletesen érvényrejuttatta a gazdag hanganyagot. Legilletékesebb dicséret az Asszonyié, ki úgy nyilatkozott, hogy különösen a „Van neki“ . . . nóta előadásában a legkényesebb művész sem találhat gáncsolni valót. *Dr. Gulyás József* szívből buggyanó, szívre simuló dalai világos és nagyon előnyös képet nyújtottak egyéniségéről s növelte felolvasása hatását a színpalak mögött fel-felzengő énekkar. A Haydn: C dur szimfóniáját felejthetetlen képet nyújtva jelenítette meg a *Bathó-család*. Az apa, anya és hat gyermekből álló zenekar csak nagynehezen tudott menekülni a közönség fel-felujuló „hogyan volt“-jától. Most jött *Asszonyi*. „A vén cigány, a Négy fekete ló, Aludj fiam“ c. megható darabokat énekelte hatalmas, remekül iskolázott baritonján, őszinte átérzéssel megkapó interpretálással, — fölemelő énekművészettel. Utána *Novák József* jutott szóhoz Karinthy Sportmonologjával kacagtatva meg élvezőit. *Kolozs Richárd* önmagát multa felül a „Faust-fantázia“ mesteri hegedű szólójában. A műsor csattanójául ismét *Asszonyi László* szerzett gyönyörű percek a várokozásaiban csakis kellemesen csalódott publikumnak. Már csak ennyit: hogy e meglepően nagy embertömeg látása és a szezon összes multságain felül emelkedő jövedelem már csak azért is a legőszintébb örömmel töltött el mindnyájunkat, mert a tanári özvegyek gyámolításának ideálisan emelkedett célja mellett, egy másik nagy kultur-hiány pótlására is történt elég jelentős lépés, nevezetesen a főgimnáziumi kirándulási alap gyarapítása. Ezzel már tartozott az intézet az ország többi középiskolaival való versenyképességét illetőleg, mert hisszük, hogy ezuttal is annyira-amennyire közelebb jutott az évenkénti tanulmányi kirándulások létesítéséhez, aminek a megindulása Patakon oly elkedvetlenülösen lassan ment.

A fáradozó tanárok és ifjak, mégis csak azoktól kapják a legtöbb dicséretet, akiknek a táncból még fényes reggel is nehezükre esett hazamenni.

IRODALOM.

Karinthy Frigyes: Grimasz. Szatirák és humoreszkek. — Egy könyve megint a Modern könyvtárnak, amely a legkelendőbb, legtetszetősebb formáját adja a mai modern irodalomnak. Szatirái, gúnyolásai az irodalmi, társadalmi élet félszégeinek. Egy napos életű, napi sajtónak írott dolgok vannak itt összegyűjtve, úgy, ahogy az aktualitás hozta éppen magával. Emberek, akik napról-napra kerülnek önkénytelenül az író szeme elé. Dolgok, amik mellettünk, körülünk folytak le, kerültek felszínre. Emberfölötti dolgok, ez a könyv harmadik része, amelyben a mai társadalom nagy feltaláló tevékenységét gúnyolja az író. — Ezek a Karinthy-karikaturák csak új bizonyságok az ő zseniálitása mellett, eszközök arra, hogy méginkább fogalomná válnak az ő neve a legújabb, úgyszólván ő általa alapított, zsánerű humorral. — És ha már hangsúlyoztuk a könyv modernségét, említeni kell azt a feltételezésünket is, hogy mégis szeretni fogják a modern irodalom ellenségei is az ő könyvét. Mert a humornak leghamarabb megbocsátanak az ellenségek, ha talán erősen megérik is azon a modernség íze. De különben is Karinthy az a valaki már, aki nincs pártokra szorítva. Ő annyira általánosan

elfogadott ember, hogy ajánlásra a legkevesebb mértékben sem szorul. — A Modern könyvtár ez az új könyve a legkiválóbban összhangzatos címlappal jeleni meg.

Rabindranath Tagore költői műveiből adott kiváló szemelvényeket egyik új számában a Modern könyvtár. Rabindranath Tagore az irodalmi Nobel-díj ez idei nyertese s ezzel az eseménnyel egyszerre a világirodalom legnagyobbjai közé lép be. Bengali nyelven írott alkotásai alig ismerősek az olvasó világ előtt, legfeljebb csak azok után a fordítások után, melyeket ő maga költött át angolra. Mi is ezekből kapjuk ezeket a szemelvényeket s csak ezekből tudunk nagyságát, kiválóságát látó itéletet mondani. — Ezek a versek a mi magyar liránkba forma tekintetében egy kicsit nehezen illeszthetők be. Hiányzik belőlük a rím, a mérték, mégis a zenéjük nagyon jól eső, folyó, szép, behízelt. Csöndes, próza formájú, hosszú sorok. Keresetlenek, az érzést, vagy a történetet nyugodtan elmondók. De csemege egy kicsit és sokan lehetnek, akiknek a füle soha sem szokja meg. — Hanem annál inkább hat a gondolatai miatt, amelyben minden verse tobzódik. Felszínes, könnyű versét nehéz találni. Csodálatos erőt, szépséget mutat

mindenik. — Nagyon közel áll a természethez, a valláshoz, azonban aszkezis nélkül, bölcs, szent ember. Különösen, szokatlanul szépek ezek a versek. Egyet mutatónak adunk közülök:

Gyakran tündöttem rajta, hogy melyik a megismerés rejtett mesgyéje ember és állat közt, holott egymás szavát nem értik.

Az ősi teremtés paradicsomában melyik rejtett ösvényen járt találkozóra a szívük?

A közös atyafiság rég feledésbe merült; de az összekötő fonál nem szakadt el teljesen.

Valamely szónélküli zenében feltámad a ködös emlékezet és az állat gyengéd bizással tekint az ember arcába és az ember bohókás szeretettel néz a szemébe. Mintha két álarcos barát találkoznék és alig-alig, hogy megismerik egymást a jelmezen keresztül.

Erasmus: A Balgaság dicsérete. (Enkomium Moriae.) A Desiderius Erasmus könyve a XVI. század elejéről való. Az írója valamikor szerzetes pap. Luthernek, a reformációnak mindvégig ellensége. — Közben a szerzetesi életet odahagyja, azután a classicus tudományoknak szenteli magát. Theológiai, scolasticai nézeteknek hátat fordítva, elvonultan él és a leg-sarcastikusabb támadásokat intézi az emberi élet mindennemű félszégei, tévedései ellen. — Ez az írása is azok közül való.

A könyv kerete valami olyan-

féle. mintha Erasmus egy gyülekezetnek beszélne. Sofista módon magáról, azaz a Balgaságról. Magában személyesíti a Balgaságot, mint aki annak annyira testes-lelkes meggyőződöttje. A Balgaság személyét úgy veszi fel, mint egy istennő, akinek a szülője a Gazdagság, kísérői az Őszeretet, a Hízélgés, a Feledékenység, a Dologkerülés, az Élvezet, az Esztelenség, az Inyencség, az Eszemiszom, az Álomkórság. — Az életnek százféle eseményében, változataiban, eszményeiben mutatja ki aztán a balgaság mindenütt jelenvalóságát, elsőségét. S ezen nagy szerep állandó kísérése közben aztán gunyolódása kiterjed kíméletlenül mindenüvé, ahol csak emberi érzelem, cselekedet létezik. S ebben a keretben fitozófusok, írók, pápák, királyok kerülnek vélemény alá. Erasmus, mint a gyakorlati élet embere méltányolja, dicséri, magasztalja a Horatius, Phaedrus, Homerus, Demokritus, Marcialis világnézetét, a hiábavaló bölcsességű Sokrates, Pláton, Cato, Theophrastus stb. bölcselőkkel szemben. — Bírálataiban maga elé állítja Vénust, Bacchust, Aphroditét és a görög-római mithológia anyyi alakját, akik a „Balgaság“ személyesítői, természetesen ez a szó itt is, mint a könyvben legtöbb helyen a gyűjtő név gyanánt értendő. — Legélesebb kritikájú része a könyvnek az, amely a szerzetesi életet, az alsó-felső papságot támadja. Ez valamennyire

érhető is. Erasmus, mint szerzetes látta, élte mindazokat közvetlen közletről. Egyszerű és könnyen hozzáférhető bepillantás eshetik itt a szerzetesi életbe, annak minden torzult elfajulására. Egy keveset idézzük itt a könyvet: „Az egyik (t. i. szerzetes) majd az ítélet napján a hasával fog kérkedni, mely félreáll a sok halevéstől, másik a zsolnárokat fogja vékaszámra ontani, a harmadik a számtalan bűjtjeivel fog dicsekedni és avval, hogy egyetlen egy reggeli is csaknem szétpukkasztotta a gyomrát, ez oly halmaz ceremóniával áll elő, hogy két teherszállító hajó sem bírná el“. Bírálja még nagyon

élesen az egyházi beszédet, a szerzetesek tisztelőit, püspököket, a biborosokat s előbb még a theologusok nagy tudományát. — Sok helyen a könyv túlzott, egyoldalú, de a maga idejében, mint a humanizmus egyik kiváló szószólója, nagy hatást ért el. S ha a reformatio szemüvegén nézzük is, nem nagyon tarthatjuk ártó hatásának, mert a katholicizmus mivel fegyvert vélt benne s Erasmus több munkáiban is a reformátorok számára, indexre helyezte egyéb munkáival együtt. — A könyvet a Modern Könyvtár adta ki *Szabó András* fordításában, Erasmus arcképével.

EGYLETI ÉLET.

A „**Hittanhallgatók Egyleté**“-ben újra megindult a munka a II-ik félév beálltával. Még a múlt félévben lejárt a határideje a Tolsztoj: „Kreutzer szonátájának méltatása valláserkölcsi szempontból“ című pályatételnek. Érkezett rá egy pályamű, mely a teljes díjra volt érdemes. Szerzője: Dobos Sándor III. é. hh., 50 kor. jutalomban részesült. — Az imádkozási versenyt is megtartotta az Egylet. Az első díjat (20 kor.) Gaál István IV. é. hh. nyerte el biztos, határozottan papos fellépésével, mélyen átértzett imádkozásával, hullámzó,

emelkedő előadásával. A II-ik díj nem volt kiadható.

A „**Főiskolai Jogászegylet**“-et, tagjainak eddigi intenzív munkássága arra ösztönözte, hogy egy nagy lépést tegyen előre a komoly munkásság terén. Ugyanis elhatározta, hogy az Egylet tagjai által készített, a gyűléseken felolvasott, vagy a pályázatokon részt vett jogi tárgyú dolgozatok közül a legkiválóbbakat, saját költségén, mint a „Sárospataki Jogászegyleti Értekezések“ füzeteit kinyomatja és tagjainak tagsági illetmény fejében adja. Vagy ha szerző

maga adja ki munkáját, indokolt kérelemre nyomtatási költségeihez az Egylet hozzájárul. — Egylet eme határozatát elnökség a jogi kar elé terjesztette, mely egyhangúlag elfogadta és lépéseket tett alap létesítésére. Ugy hisszük, már ez éven lesz munka, melyet Egylet ilyen módon fog kinyomtatni.

A Magyar Irodalmi Önképző Társulat megkezdte második félévi munkásságát. A febr. 23-án lejárt újlag kitűzött „Diáknóta“ című pályakérdésre 7 pályamunka érkezett, azonban a pályaművek egyike sem ütötte meg a kívánt mértéket, nemcsak a pályadíj nem volt kiadható, hanem dicséretben sem részesült egy pályamű sem. — A pályakérdést Társulatunk ez évben már nem tűzi ki. A március 2-án lejárt aethetikai pályakérdésre, melynek tárgya: Reviczky Gyula költészetének aethetikai méltatása, egy pályamunka érkezett. Bírálat alatt van. — A gyűléseken történt kiemelkedő szereplések voltak: Bóna Miklós, Szabó Béla és Arday J. Dezső megdicsért szavaiat. A Társulat emlékkönyvbe vette Kerekes György Imrének, még a múlt félévben felolvasott, de csak most elbirált „Ráskay Lea“ versiklusát.

A Sárospataki Széchenyi Szövetség fényes multjához képest ez évben is végzi nagy népnevelő munkáját, mely most talán nagyobb keretekben és nagyobb si-

kerrel folyik, mint az előző években. A munka oroslán része most is a Dr. Szabó Sándor rektoré, ki a Szövetség tanárelnöke s ki nagy körültekintéssel és odaadással irányítja a munka szellemi részét. Az eddig tartott előadások a következők: február hó 1-én Sárospatakon ifj. Szabó Sándor „Sséchenyi István és Iova“, febr. 2-én a Mária tanyán ifj. Rácz Lajos „II. Rákóczi Ferenc szaabadságharca“, febr. 8-án Dorkó tanyán Gesztelyi Nagy László „Magyarország története 1820—1867-ig, különös tekintettel a szabadságharcra“, febr. 15-én Sárospatakon ifj. Szabó Sándor „Deák Ferenc és a kiegyezés“, febr. 22-én Sárospatakon ifj. Rácz Lajos „Az 1848-iki szabadságharc“, márc. 1-én Mária tanyán Homonnay Zoltán „Sárospatak története“, márc. 2-án Sárospatakon ugyanaz, ugyanarról a kérdéstről. Ez előadások mellett tőlünk távolabb eső vidékeken is tartottak Szövets. tagjai előadásokat; így febr. 15-én Gaál István Feketeardór (Ugocsa m.) és márc. 1-én Gáván (Szabolcs m.), márc. 1-én Kovács Dezső Nyirbátorban. Ez évi programunkban van még több vidéki kiszállás és Bodrogkereszturban 8—10 előadás, gazdasági és ismeretterjesztő tanfolyam létesítése, melynek első megnyitó előadása március 8-án volt Hodossy Béla áll. tanítóképezdei igazgató, Csepreghy Gyula gazd. tanár és ifj. Rácz Lajos Szövetségünk tagja részvételével. Ez a

Sárospataki Széchenyi Szövetség munkájának az eredménye! Minden elfogultság nélkül mondhatjuk, hogy meglehetünk vele elégedve és meg lehet vele elégedve a központ is és Sárospatak és vidékének gazdaközönsége is. Ez az út az, melyet a nagy Széchenyi jeölt meg követésre; ez uton munkálva érzük el, hogy lesz egy értelmes, körülményeivel számotvetni tudó gazdaközönségünk. Előre ez uton nem lankadó szorgalommal és munkakedvvel s talán előbbre visszük így a magyar nemzet ügyét egy lépéssel! Sic itur ad astra!

A „**Főiskolai Énekhar**“ szünet nélkül folytatja év elején megkezdett munkásságát a buzgó Elnökség vezetése alatt. Sokszor ki kell állania szereplésre, azonban mindig meglegedése s elismeréssel teljesíti feladatát. A bizottságban változás történt, Novák Dezső eltávozásával megüresedett prim. bass. protokántori állásra: Gaál István IV. hh. választatott meg.

Az **Akadémiai Olvasó-Egyletben** élénk élet folyik. Az állandó bizottság, élén Radácsi György odaadó s lelkes tanárelnökeivel a legpontosabban végzi feladatát s viszi előbbre az Egylet ügyeit. A kaszinóban hangos az élet, megkezdődött a biliárd és sakkverseny, mely ifjúsági életünknek igen érdekes és kedves mozzanata. A győztesekkel csak a jövő számban számolunk be.

A „**Gimnáziumi Erdélyi Önképző-**

kör“ mozgalmasan folytatja szeptemberben megkezdett munkásságát. A lejárt történeti pályázatra két munka érkezett be. Ezek közül a fődíjat az 1. számú nyerte el, melynek szerzője: Tóth Elek VIII. o. t., a 2. számú pedig, melynek szerzője Kussbach Ferenc VII. o. t., dicséretben részesült. A lélektani pályázatra 3 munka érkezett, melyek közül a díjat az 1. számú kapta. Szerzője: Hézser László VIII. o. t., a másik kettő tudomásul vétetett. A gyűléseken történt szereplések közül kiemelkednek: a Juhász József, Németh Béla s Pásztor Zoltán szavaiatai, Kussbach Ferenc humoros felolvasása: „Egy számtanóra“ címen; Galvács Imre szabadelőadást tartott „Az emberek faji és nemi különbségei“-ről melyet a kör szívesen megdicsért; végül Sz. Szabó Gyula sikerült novellái.

A „**Főgimnáziumi Gyorsirói Kör**“ 1914. febr. 7-én tartotta alakuló közgyűlését, Nagy Lajos tanárelnök vezetése alatt. A tisztikar a következőképp alakult meg: ifjúsági elnök: Idrányi Zoltán; titkár: Nagy Endre; főjegyző: Bán Bálint; könyvtárnok: Hubay Győző; pénztárnok: Lejkó Elek; alkönyvtárnok és aljegyző: Sikur Károly. Az állandó bizottság tagjai: Spitz József, Kastély Miklós, Lejkó Elek és Magyar László. A kör már meg is kezdte működését s márc. 7-iki határidővel a népszerű gyorsírássra pályázatot hirdetett.

HIREK.

Tisztelettel felkérjük azokat az előfizetőket, kik még eddig nem küldték be előfizetéseiket, szíveskedjenek már előző számunkhoz mellékelt utalványon postafordultával beküldeni.

Március 15. Főiskolánk ifjusága a magyar nemzet újjászületésének nagy napján március 15-én nagyszabásu hazafias emlékünnepelet és táncmulatságot rendez. D. e. 10 órakor ünnepélyes istenitisztelet lesz a városi templomban. Az emlékünnepelet délután 3 órakor kezdődik a főiskolai tápintézet dísztermében a következő tervbe vett műsorral:

1. Nemzeti dal. Előadja a főiskolai énekkar.

2. Emlékbeszéd. Tartja: Dr. Meczner Béla jogtanár.

3. Kuruc nóták. Hegedűn, zongorakísérettel, előadja: Kolozs Richárd.

4. Szabadság ünnepén. Irta: Gesztelyi Nagy László joghallgató. Szavalja: Bóna Miklós joghallgató.

5. Tárogató szóló, Palásthy Barna joghallgatótól, Horkay Béla jh. cimbalomkísérettel.

6. Petőfi szobra (melodráma) előadja Gaál István hittanhallgató, Palásthy Barna jh. tárogató; Novák József gym. tan. hegedű; Győr Imre gym. tan. zongora és az Énekkar kísérettel.

7. Kurucdalok. Előadja a főisk. énekkar.

8. A Kossuth pályakérdés eredményének kihirdetése s belőle részletet olvas fel a szerző.

9. Szabadságdal. Előadja: A gymn. vegyes kar.

10. Induló. Előadja a főiskolai zenekar.

A táncmulatság este 9 órakor kezdődik. Az előkészületek Gaál István háznagy vezetése alatt a legnagyobb keretekben folynak. A mulatság tiszta jövedelme az „Ifjusági Közlöny“, lapunk javára fordítatik. A rendező-bizottság a meghívókat szétküldte a rendes időben. A pataki mulatságok közül a március 15-iki mulatság a leghangulatosabb s a legsikerültebb szokott lenni; ezért is, meg a nemes cél érdekében is, kérjük városunk s a vidék intelligens közönségének minél nagyobb számú részvételét s pártfogását. Felülfizetéseket köszönettel fogadunk és hirlapilag nyugtázunk. Belépőjegy személyenkint 2 korona, családjegy (3 személyre) 5 korona.

Joghallgatók figyelmébe! Tudatjuk a joghallgatókkal, hogy a javító alapvizsgák márc. 10—15-éig tartatnak meg; azonban a kik betegség vagy más vis major által akadályoztatnak, orvosi bizonyítvány, vagy más igazolvány alapján kari engedéllyel március hó

15—31-éig is kaphatnak alapvizsgára terminust. — Tudomására hozzuk a joghallgatóknak azt is, hogy a nm. miniszter úr által novemberben megígért beszámításra, illetőleg felmentésre ne igen számítsanak, amennyiben még eddig egy esetben sem adtak ily irányú kérvényezésnek helyet. Bármily irányú index, vagy tanügyben készséggel ad felvilágosítást akár a szerkesztőség, akár a jogászegylet elnöksége. — Itt említjük meg tájékozásul, hogy a rendes joghallgatók létszáma 136, a rendkívülieké 10, összesen 146.

Kedves vendége volt ifjuságunknak, közelebről pedig a hittanhallgató ifjuságnak Seigneur Emile montaubani theologus. Négy napig tartózkodott körünkben s Dr. Rác Lajos theol. tanár tolmácsolásával megismertetett bennünket hazája diák életével. — Isten áldása kísérelje további utait!

Az Irod. Onképző Kör által az Erdélyi szobor-alap javára rendezett jan. 24-iki mulatságon utólag felülfizettek: Szeremley Gábor 5 kor. és Pungur József 4 kor. Köszönettel és hálával nyugtázzuk. A rendezőség.

Ifjuságunkat Főtiszteletű és Méltóságos Dr. Tüdös István püspök urnak a beiktatási ünnepélyén Szőke István elnök, főiskolai szenior, a két alelnök: Kőrössy István és Gesztelyi Nagy László, valamint lapunk felelős szerkesztője: Gaál István képviselték.

A Sárospatak város Kossuth-alapítványának 1912—13. évi kamatjára (60 kor.) kitűzetett a következő pályakérdés: „Minő alkotmányjogi reformokat létesített az 1848-as törvényhozás.“ Beadási határidő március 1. Érkezett egy munka, melynek a díj kiadatott. *Szerzője Gesztelyi Nagy László joghallgató.* Az alapítvány rendelkezéséhez képest szerző, nyertes munkájából a március 15-iki ünnepélyen részleteket fog felolvasni.

A Koméniusz villamos színház február 12-én uránia szerű ingyenes előadást rendezett a nagyközönség és az összes tanuló ifjuság számára. Reggel 10 órától — esti 10 óráig 5 előadás volt, úgy a nagyközönség, mint a tanuló ifjuság nagy érdeklődése mellett. A kényes igényeket is kielégítő helyiségben, barátságos melegben lehetett gyönyörködni az igazán tökéletes képekben. Volt sok humor, de sok hasznos ismeret is lehetett szerezni az előadáson. Március 14-én este ismét uránia szerű előadás lesz; magyar válogatott darabok fognak színre jönni ünnepélyes keretben. A mozgósínház igazgatósága az összes jövedelmet jótékony célra, a Sárospatakon felállítandó Kossuth-szobor javára fordítja. Nemes elhatározását kísérelje városunk közönsége s az ifjuság pártfogása.

Az „Ifjúsági Egylet“ által kitűzött, március 15-én elszavalandó alkalmi óda díjának felét *Gesztelyi Nagy László jh. nyerte el* „Sza-

badtság ünnepén“ című ódájával, mely az ünnepélyen el fog szavaltatni.

Előfizetési felhívás. Folyó évi április 1-én lesz *Erdélyi János* kiváló író és nagyhirű sárospataki tanár születésének századik évfordulója. Ezen évforduló alkalmával egy, körülbelül 80—100 oldalas kötetben, *Erdélyi János* (1814—1868.) címen, kiadom életrajzát. — Munkám, mely március havában fog megjelenni, tudtommal az első rendszeres s összefoglaló életrajza lesz Erdélyinek; mint ilyent, szíves figyelmébe ajánlom a magyar irodalomtörténet minden barátjának, Erdélyi egykori tanítványainak s tisztelőinek. A mű ára postaköltséggel együtt 2 korona. Túrkeve, 1914. február hó. Kiváló tisztelettel: *Minay Lajos*.

A Hittanhallgatók Egylete által február 21-én rendezett hangversenyen felülfizettek: Páger Arthur, Rohoska József 20—20 koronát, Radácsi György 13 kor.-t, Novák Lajos, Dr. Szabó Sándor 8—8 kor.-t, Bálint Dezső, Zoványi Jenő 5—5 kor.-t, Tomory Dezső 4 kor. t, Kósa Sándor, özv. Vitkay Bertalané 3—3 kor.-t, Hodossy Béla 2 kor.-t, özv. Nagy Sándorné 1 koronát. Jegyeiket megváltották: Kun Zoltán dr., X. Y. Z., Nagy Béla 10—10 kor., Szinyey Gerzson 5 kor., Kazinczy Ferenc, dr. Trócsányi József 4—4 kor., Körmendy Ilona és Kánya István 2—2 kor. A jószívű adakozók és pártfogók

fogadják ez uton is hálás köszönetünket. Tisztelettel: az Elnökség.

Előfizetésüket beküldték: *Sárospatakról*: Bálint Dezső, Borger Zsigmond, Both József, Bukoveczky Nándor, dr. Buza László, Brzorád Rezső, Csajka Endre, Csepreghy Gyula, Csontos József, Eperjessy István, Feldmesszer Nándor, özv. Fülöp Károlyné, dr. Gerőcz Kálmán, özv. Gérecz Károlyné, Gruska Lajos, Harsányi István, Hitelbank, Hodinka Ágoston, dr. Horovitz Gyula, Katona György, dr. Katona Mihály, dr. Kiss Sándor, Kollár István, dr. Kondor Miksa, Kósa Sándor, Körmendy Ilona, Marton János, dr. Meczner Béla, Molnár János, Nagy Béla, Novák Lajos Pavletics György, Polgári Olvasókör, Radácsi György, Rohoska József, Szilágyi Benő, Szinyey Gerzson, Truskóvszky Béla, Végh Bertalan, Hg. Windisch-Graetz Lajos, Vitek Ferenc, Zelles Lajos, Zilahy Kiss Jenő, Zoványi Jenő 4—4 kor.-t; Bathó János, Benyó József, dr. Binéth Menyhért, Cziráky Károly, Elekes Imre, Ehrlich István, Galgóczy Barna, dr. Gálos Rudolf, Hazay Béla, Hódy József, dr. Kanta Sándor, Katona Zsigmond, Kovácsy Sándor, özv. László Jánosné, dr. Molnár Hugó, Nagy Gábor, Novák Sándor, Páger Arthur, Prókay Antal, Reményi Vendel, Rizdorfer József, Szívós Mihály, dr. Végh János, Zsoldos Benő 2—2 kor.-t.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Többeknek. A beküldött érdemleges cikkeket helyszüke miatt a jövő számban hozzuk. — Kéziratokat nem adunk vissza.

Flamma. A sok szép dolgot megkaptuk. Köszönet és hála. Kissé későn érkezett, de soron kívül közlünk belőlük. A többieket eltettük a következő számba. Üdv és kézcsók.

Gy. J. A minket szerető régi pataki diáknak hálás köszönet a megemlékezésért. A ciklus elmaradt részét hozzuk a következő számban. Egyben gratulálunk s az ígéretet számon tartjuk. Szíves üdvözet.

Modern könyvtár. A bírálati tiszteletpéldányokat megkaptuk. Az újabbakat várjuk.

K. Gy. Remélem felkeresel benünket néha-néha. Hogy érzed magad az új környezetben? Mi élünk csendesen, dolgozgatva. Mihelyt ráérek írok hosszú levelet. Üdvözet s ölelés.

V. K. A jövő számban hozzuk körülbelől, remélve, hogy jobbakat kapunk.(!)

Érdeklődő. A kérdéses dologról e helyen nem adhatok felvilágosítást, mivel az magánügy s nem tartozik ide.

B. L. Beküldött kézírata oly rossz, hogy mint kérte, javítással sem közölhető. Hagyjon fel vele, próbálkozzon meg a prózával, hátha sikeresebb lesz munkája.

Több szerkesztőségek. Kérjük a cserepéldányok pontos beküldését, mert mi is csak úgy viszonzhatjuk.

Kiadóhivatali főnök : Kőrössy István.

A főiskolai könyvkereskedésben bárhol megjelent könyvek eredeti bolti árban kaphatók.

Nagy raktár: Jogi, theologiai, szépirodalmi, imakönyvekből és ifjúsági iratokból. Írószerek, levélpapírok, hegedü-kellékek, festészeti és fényképészeti cikkek jutányos áron kaphatók. — Vidéki megrendeléseket azonnal elintézzük, 20 koronán felüli megrendelést bérmentve küldünk.

**Főiskolai könyvkereskedés és könyv-
kötészetűi kezelőség. Sárospatak.**

**Nagy választék képeslapokban, he'enkint ujdonság!
Bel- és külföldi ujságok, folyóiratok előfizetési irodája!**

Müller Ármin sárospataki divatáru kereskedő

ajánlja dús választéku férfi-kalap és finom fehérneműit. **A tanuló-ifjúságnak kedvezményes olcsó árak; ünneputáni s részletfizetésre is.**

Legrégibb

és leghíresebb vendéglő Sárospatakon a

Feldmesser Herman

a mai modern igényeket teljesen kielégítő

vendéglője!

Izléses vendéghelyiség, kitűnő magyar konyha, jó bor, valódi kőbányai sör, kényelmes szállodai szobák. — Az ifjúság részére izletes villásreggeli ::

kedvezményes áron

A legpontosabb, legelőzékenyebb kiszolgálás.

Harstein Lajos

cukrász ajánlja a legfinomabb teasütemények kilóját 5 K-ért.

Süteményei, tortái elsőrendűek.

Vidéki megrendelések, eljegyzési és menyegzői torták jutányos áron készülnek.

S HA NINCS TENDIG S.

pontosan járó órája, keresse meg
óras és ékszerész sárospataki üzletét, mely a legmegbízhatóbb bevásárlási forrás. — Zseb és ébresztő órák, arany ezüst és szíj láncok, mindennemű ékszerek a legnagyobb választékban kaphatók. — Villanylámpák a legkülönbébb kivitelben, 6 óráig égő elem csak 50 fill. Becserél s javít órákat két évi jótállással.

„HUNGARIA“

mosó s vegytisztító intézet S.-Patakon.

Van szerencsém a m. t. közönséget értesíteni, hogy a Rákóczi-utcán a mai kornak teljesen megfelelő

vegytisztító intézetet

létesítettem. Elvállalok minden e szakba vágó munkát, u. m. férfi- és női ruhák, keztük, függönyök, szalagok, csipkék, nyakkendők és fehérneműek tisztítását. Kelme és ruhafestést minden színre elvállalok. A n. é. közönség b. pártfogását kérve, maradok

tisztelettel

Neumann Mór mosó és vegytisztítóintézete.
Gallérok 7 nap alatt készülnek. Szőrmetisztítás.

A „Központ“

vendéglőben

minden, ami jó, kapható. Kőbányai sörök, izletes ételek, különféle villásreggelik, kitűnő zaclik, jó borok. Ezenkívül elvállal bankettek rendezését, bálokban ételek és italok szolgáltatását s jó, tiszta kiszolgálásról gondoskodik

Klein Ábrahám,

a „Központ“ tulajdonosa.

Alapított 1890. Alapított 1890.

Spitz Antal

órák és ékszerész Sárospatak.

Ajánlja dus raktárát mindennemű ékszernek, nászajándékok és elsőrendű zsebórák beszerzésére. — A nemes tanuló-ifjuságnak, lelkes tanító uraknak árfelemelés nélkül előnyös részletfizetésre is.

Vidékre a legnagyobb készséggel választékot küldök. Javítások a legpontosabban eszközöltetnek. Kitűnő villany-elemünk van!!

Koméniusz

mozgósínház Sárospatakon.

Tökéletes, szolid képek a francia Pathé Frères világhírű cégtől. — Gyönyörű vidékek, állatfajok, ipari telepek, természeti szépségek ismertetése minden előadáskor.

Kitűnő előadások!

Minden vasárnap két előadás. D. u. 4—6-ig és 8—10-ig. Belépti díjak: zártszék 1 kor. I-ső hely 80 fill., II. hely 60 fill., III. hely 40 fillér. Főiskolai, tanítóképezdei ifjak és gyermekek jegye a magasabb helyre érvényes. AZ IGAZGATÓSÁG

Burger Lajos uri szabó, hazai és angol szövet raktár.

Készít mérték szerint zakko öltönyt 40 K és feljebb, zsaket öltönyt 70 K és feljebb, továbbá mindenféle öltönyöket a legjutányosabb árban. Ref. papi palástokat selyemből 110 K. Selyemből bársony előrésszel 120 kor. jóállás mellett. Tanulóknak és akadémiai hallgatónak kedvezményes fizetési feltételeket adok.

Kovald Péter és Fia országos hírvü vegytisztító gyárának egyedüli képviselője Sárospatak

„AMERIKA“-szálloda

és vendéglő Sárospatakon. a vasut mellett. Olesó, kényelmes, tiszta szobák. A vendéglőben kiváló jó magyar konyha, elsőrendű hegyaljai tiszta borok.

Tulajdonos Ornstein Ignác Sárospatakon.

Stecher Márkus cipőüzlete

nagy raktár box, chevreaux, lakkcipő ujdonságokból! Jó áru, olesó ár! Tanulóknak kedvező fizetési feltételek! Cipőkülönlegességek raktára. Próbálja meg!

Ref. főiskolai nyomda, Sárospatak